

Slovensko-latinsko-nemški »Rastlinski imenik« slovenskih dežel. Sestavil Alojzij Benkovič, farmacevt. Izdala »Slov. šol. matica« v Ljubljani. 1922.

Rastlinski imenik bo jako dobrodošel kot pomožna knjiga za pouk v šoli in sploh za vsakega, ki se zanima za narodno jezikovno blago. Pisatelju je treba priznati, da je jako marljivo nabiral in tako nabral lepo število narodnih izrazov. Kjer pa teh ni bilo, si je pisatelj pomagal s prestavami. Imenik nam kaže, da je pisatelj zavrgel precej slovenskih inačic, ki jih dobimo v slovenskih botaničnih knjigah (Tušek, Fleischman, Erjavec, Cilensšek, Koprivnik, Pavlin, Macher, Šuleh [hrv.] itd.) Za latinsko ime *Cyclamen* ima n. pr. Cilensšek 19 slovenskih izrazov, Benkovič samo 10, za *Chelidonium* ima Cilensšek 15, Benkovič 6 izrazov itd.

V navodilu za uporabo je povedal pisatelj nekak načrt, kako je imenik sestavljen. Poleg slovenskega ali nemškega imena stoji latinsko, poleg latinskega pa naj bi bile vse slovenske inačice in še nemško ime. To načelo pa nikakor ni izvedeno. Imenik kaže v tem oziru veliko površnost. Pri slovenskih imenih so ponekod latinska, katerih ni najti v latinski razporedbi. Str. 76 stoji: Žibnica — *Ferulago* in str. 12 stoji *Birkwurz* — *Ferulago*. Pri črki F pa zastonj iščeš besede *Ferulago*. Isto je pri Mlečnici — *Glaux* in *Poraster* — *Marchantia* itd. Str. 23 stoji Fenchel — *Foeniculum* in *Foeniculum* — Fenchel brez slovenskega izraza. Na ta izraz (Komosač) šele prideš, če prebereš celo zbirko do strani 33. Če bi bila vsa slovenska imena te zbirke tudi pri latinskih imenih, bi se obseg knjižice povečal gotovo za več strani. Nasprotno pa bi se obseg dal zmanjšati, če bi pisatelj ne bil stavil zaporednih slovenskih inačic v posebne ločene vrstice. Str. 20 stoje: Dobrika, Dobrolekovina, Dobrotlika, Dobrovita in povsod *Viburnum lantana* v 8 vrstah. Tu bi se 3 vrstice dale prihraniti. Takih slučajev je cela vrsta, n. pr. Bedrence — Bedrenik, Celec — Celdi, Gloščič — Glošje itd. Šele na zadnji strani se je pisatelj spomnil na to okrajšavo pri: Žilnik — Žilnjak, kjer pa slučajno ni nič prihranil.

Pri latinskih imenih naj bi se pisatelj držal novejše nomenklature (določene po predpisih botaniškega kongresa 1905.), starejše ime naj bi se dalo v oklepaj. Pri slovenskih imenih je treba pomisliti, da imamo (kakor tudi drugi narodi) za nekatere rastline celo vrsto imen in da nasprotno eno ime velja za različne rastline. Ločiti je treba imena, ki naj označijo celo skupino rastlin iste vrste (n. pr. Zlatica — *Ranunculus*), in pa imena, ki merijo na poedine člene te vrste (n. pr. Lopatica ali Bradavičnik za *Ranunculus ficaria*). V šolskih knjigah in botaničnih ključih sta navedeni dve imeni za vsako poedino rastlino (n. pr. Gomoljasta zlatica = *Ranunculus bulbosus*). To razlikovanje skupnih in posebnih imen je v Benkovičevem imeniku izvedeno samo v nekaterih slučajih (n. pr. *Acer*, *Allium* itd.), po večini pa ne.

Str. 66 stoji: *Symphoricarpus* — Sneženka — *Schneebeere*. Slovenski izraz za to je: Pamela, to je neprava mela = omela = Mistel = *Viscum*, ker ima bele jagode, ki so zelo podobne onim pri pravi omeli. — Str. 74 stoji: *Xeranthemum* — Slamnica — *Strohblume*. Boljše je: suhocvetnica ali pa molec, neven (kakor pri *Helichrysum*). — Str. 47 stoji pri besedi Osat — *Carduno*. Po mojem mnenju je Osat bolj primeren za *Cirsium*, zlasti za *Cirsium arvense* = njivski osat, ki ga kmetice prav dobro poznajo, ko plevejo na njivi in jih zbada v prste. Za *Carduus* je v šolskih knjigah že udomačen izraz Turek ali Bodika. Str. 55 stoji Ranjak — *Dentaria*, kar pa bolje meri na *Anthyllis vulneria*. Za *Dentaria* je drugače že uveden izraz Konopnica. In še več podobnih primerov.

V imeniku pogrešam več znanih imen: Kršin = Chrysopogon, Šmarna trava = Hierochloa, Baloh = Nardus, Okrak = Lemna, Gabrovec = Ostrya, Olša = Alnus, Ižesnica = Biscutella, Trica = Saxifraga, Vrednik = Teucrium, Kužnik = Ruscus hypoglossum itd. V imeniku se nahajajo imena za 6 gob, 4 mahove, 4 lišaje in 3 sneti. Glede gob bi si želel malo več imen. Za našo najvažnejšo užitno gobo Boletus edulis ali bulbosus ima pisatelj samo vipavsko ime Baba, na Jurčke je popolnoma pozabil. Kje so nadalje: Platnice, Pečenice, Mušnice, Kukmaki, Lisičice, Golobice, Prosnice, Mavli, Kapucinci, Gobani, Gubnice, Smrčki, Mavrohi itd.? Nekateri bi si želeli lepih slovenskih izrazov za ravne vrste sadja (hruške, jabolka, trte).

Jako površen je bil pregled korekture, ker v imeniku kar mrgoli tiskovnih pogreškov, zlasti pri latinskih imenih, a ni tu prostora, da bi jih našteval.

Jak. Zupančič.

Kronika.

XXV. umetnostna razstava v Jakopičevem paviljonu. Paviljon je doživel jubilejno število svojih razstav. Jakopič sme biti pač ponosen na poglavje v zgodovini slovenske moderne, ki ga pomenja njegovo delo, katerega se je s smelim optimizmom lotil pred leti sam in ga še vedno nadaljuje kljub težkočam in zaprekam.

Pričujoča razstava pa vendarle ni jubilejna v pravem pomenu besede — kakor da se umetniki sami nočejo spominjati svojega jubileja. In morda je tako tudi prav, kajti jubileji dišijo vedno nekoliko po starosti — umetnost pa bodi večno mlada in sveža. In res je bila njena življenska moč jasno razvidna zlasti iz razstav zadnjih let, kjer so se pojavljali najraznovrstnejši mladi, novi poskusi na novih poteh. In četudi se — vsaj jaz za svojo osebo — nikakor nisem mogel vedno strinjati z doktrinami in njihovimi realizacijami, ki so se tam zrcalile na slikarskem platnu, v mavcu ali lesu, — je bilo v njih vendarle veliko resnega iskanja, ki je zaslužilo odkrito priznanje.

Sedanja razstava je drugačna in je pač samo slučajno dobila jubilejno število. Zastopana sta samo dva umetnika: slikar Bucik in kipar Dolinar, ki sta poleg novih razstavila tudi nekaj starejših del, katera odgrinjajo tu pa tam zavesico, ki se za njo skriva umetnikov notranji razvoj. Karakteristično potezo razstave pa tvorijo portreti; smemo jo torej označiti kot epizodo v poglavju našega modernega portreta.

Portret kot umetnina je težavna stvar. Umetnik naj ustvari podobo portretiranca, katera naj izraža poleg njegove fizične zunanosti tudi vse njegovo telesno in duševno ozračje. Nedvomno pomenja torej portret omejitev umetnikove svobode. Toda prav v tej omejitvi tiči možnost, da se kar najizraziteje izpove umetnikova tvorna moč. Ali doseže svoj cilj z vernim, naturalističnim odtvarjanjem portretirančevih potez ali potom stilizirujočega preoblikovanja, je odvisno od njegove umetniške individualnosti. Zato je pravno portret izvrstno merilo za to, kaj je temu ali onemu portretistu umetnost.

Prav na tem polju pa sta si Bucik in Dolinar diametralno nasprotna. Prvemu je bil nekoč portret resna zadeva in so zato starejša razstavljenata dela tudi najboljša. Sicer so te slike nekako trde, a so resne in odkritosrčne. Glava Gradnikove matere je v resnici portret matere, mali portret deda rajnkega Reje je uspela podoba starca in portret drja. Reje samega je dobro pogojena slika. Če